

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 519/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o., Sibírska 55, Bratislava, IČO 44 138 369, zastúpenej advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Stráž 3/223, Zvolen, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Pavol Konečný, vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžrk 15/2018 z 18. júna 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. septembra 2020 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o., Sibírska 55, Bratislava, IČO 44 138 369 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Sžrk 15/2018 z 18. júna 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľka ako kupujúca uzatvorila s fyzickou osobou ako predávajúcou kúpnu zmluvu, predmetom ktorej boli pozemky nachádzajúce sa v katastrálnom území Lužianky.

Rozhodnutím Okresného úradu Nitra, katastrálneho odboru (ďalej len „okresný úrad“) č. V 5240/15 z 24. júla 2015 došlo k povoleniu vkladu vlastníckeho práva k pozemkom z predmetnej kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností.

Proti uvedenému rozhodnutiu okresného úradu podala Okresná prokuratúra Nitra (ďalej len „okresná prokuratúra“) 15. októbra 2015 protest č. k. Pd 233/15/4403-2 odôvodnený tým, že okresný úrad v katastrálnom konaní neprihliadol na existenciu predkupného práva štátu upraveného zákonom č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 175/1999 Z. z.“) ako na právne významnú skutočnosť podľa § 31 ods. 1 poslednej vety zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv

k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „katastrálny zákon“), čo spôsobilo absolútnu neplatnosť predmetnej zmluvy.

Následne okresný úrad rozhodnutím č. UP 35/2015-9 z 2. novembra 2015 protestu okresnej prokuratúry vyhovel a svoje napadnuté rozhodnutie o povolení vkladu zrušil.

Proti uvedenému rozhodnutiu okresného úradu podala sťažovateľka odvolanie, ktoré Okresný úrad Nitra, odbor opravných prostriedkov, referát katastra nehnuteľností rozhodnutím č. UPo 30/2016-4/Br, OU-NR-OOP-2016/005703-4, k: Pd 233/15/4403-2, V 5240/2015 z 27. januára 2016 (ďalej len „rozhodnutie nadriadeného orgánu verejnej správy“) zamietol a rozhodnutie okresného úradu, ktorým bolo zrušené povolenie vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, potvrdil.

3. Žalobou doručenou Krajskému súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) 25. februára 2016 sa sťažovateľka domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia nadriadeného orgánu verejnej správy. Krajský súd rozsudkom č. k. 11 S 38/2016-108 z 22. novembra 2017 žalobu sťažovateľky zamietol ako nedôvodnú a proti tomuto rozsudku sťažovateľka podala v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. Napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu bola kasačná sťažnosť zamietnutá ako nedôvodná.

4. Sťažovateľka nesúhlasí s napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a v ústavnej sťažnosti mu vytýka, že je zjavne neodôvodnený a arbitrárny, porušujúci princíp právnej istoty.

5. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka v zásadnom uvádza:

„Správny orgán (v súlade s protestom prokurátora) spojil ust. § 3 ods. 5 Zákona o niektorých opatreniach v znení zákona č. 154/2015 Z. z. účinného od 7.7.2015... s absolútnou neplatnosťou právneho úkonu (samotnej kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti uzatvorenej dňa 30.6.2015), z čoho vyvodil záver, že v zmysle § 31 ods. 1 sa jedná o skutkovú resp. právnu skutočnosť, ktorá má vplyv na povolenie vkladu. Správny súd (bez akejkoľvek argumentácie) usúdil, že porušenie predkupného práva možno podradiť pod ustanovenie § 31 ods. 1 Katastrálneho zákona. Porušovateľ dospel k záveru, že neprihliadnutie Okresného úradu v konaní o povolenie vkladu na existenciu predkupného

práva štátu podľa § 2 ods. 5 Zákona o niektorých opatreniach obmedzuje zmluvnú voľnosť povinného z tohto predkupného práva a je to skutočnosť, ktorá má vplyv na povolenie vkladu. I v prípade porušenia predkupného práva spoluvlastníka ide v zmysle argumentácie Porušovateľa o obmedzenie zmluvnej voľnosti ďalšieho spoluvlastníka, v takýchto prípadoch však správne orgány vklad vlastníckeho práva povoľujú, pričom oprávnené osoby sa musia svojho práva domáhať v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka.

Porušovateľ sa nevysporiadal s argumentáciou Sťažovateľa, že príslušná právna úprava (Zákon o niektorých opatreniach) nespája porušenie predkupného práva štátu s absolútnou neplatnosťou. Sankcia absolútnej neplatnosti nevyplýva ani z dôvodovej správy k tomuto zákonu. Porušovateľ sa nevysporiadal ani s argumentáciou Sťažovateľa ohľadom ustanovenia § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka, z ktorého vyplývajú nároky spojené s prípadným porušením predkupného práva. V posudzovanej veci ide práve o posúdenie následkov vyplývajúcich z prípadného porušenia predkupného práva v spojitosti s ustanovením § 31 ods. 1 Katastrálneho zákona. Ak Porušovateľ na tieto podstatné otázky nedal odpoveď, jeho záver o tom, že správny orgán má prihliadať na predkupné právo štátu nie je založený na dostatočných (preskúmateľných) argumentoch.

Z predkupného práva v zmysle zákona č. 175/1999 Z. z. (ktorý ďalšie podrobnosti o predkupnom práve neupravuje) tak možno vyvodiť povinnosť pôvodného kupujúceho, tak aj jeho nástupcov, ponúknuť vec na predaj oprávnenej osobe. V prípade porušenia predkupného práva má oprávnený právo domáhať sa svojich práv aj voči nadobúdateľovi (tretej osobe), ktorý vec kúpil. Porušovateľ neposkytol také argumenty, ktoré by boli overiteľné a spätne verifikovateľné. Obzvlášť pri neurčitosti pojmov je potrebné výklad a aplikáciu zdôvodniť, nakoľko inak vzniká priestor pre absolútne neobmedzenú úvahu.

Záver, že zmluvná voľnosť vlastníka pozemku, ku ktorému sa viaže predkupné právo štátu je obmedzená priamo zo zákona je nepreskúmateľný pre nevysporiadanie sa s platnou právnou úpravou. Nie je bez významu, že Porušovateľ svoju argumentáciu založil na takých skutočnostiach a dôvodoch, ktoré procesné strany rozumne nemohli predvídať a reagovať na ne vo svojich stanoviskách, to platí obzvlášť ohľadom rozhodnutia správneho súdu z ktorého nevyplývalo z akých dôvodov by malo byť predkupné právo posudzované ako okolnosť, ktorá by mala mať vplyv na povolenie vkladu a ani to, či a v akom rozsahu mali

pri tomto posúdení význam ustanovenia Občianskeho zákonníka či Zákona o niektorých opatreniach.“

6. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jej v bode 1 označených práv napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu. Sťažovateľka ďalej žiada zrušiť napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Okrem toho sa sťažovateľka domáha aj náhrady trov právneho zastúpenia v sume 450,29 €.

II.

Relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd návrh na začatie konania podľa § 42 ods. 2 písm. f) odmietne podľa odseku 2 a ten istý navrhovateľ podá ústavnému súdu ďalší návrh na začatie konania v inej veci v podstatnej časti zhodný s predchádzajúcim návrhom, ktorý možno odmietnuť z rovnakého dôvodu, rozhodnutie o jeho odmietnutí môže obsahovať zjednodušené odôvodnenie, v ktorom ústavný súd iba poukáže na skoršie rozhodnutie o predchádzajúcom návrhu na začatie konania.

13. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

14. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

15. Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

19. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

20. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že správny súd nesprávne subsumoval predkupné právo štátu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. v zmysle § 31 ods. 1 katastrálneho zákona, čo by mohlo mať vplyv na povolenie vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Sťažovateľka namieta, že najvyšší súd sa nedostatočne vyrovnal s jej argumentmi, nezaoberal sa otázkou, aké nároky vyplývajú z porušenia predkupného práva štátu a či vôbec je následkom jeho porušenia absolútna alebo relatívna neplatnosť právneho úkonu, resp. či sú s jeho porušením spojené iné následky.

21. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, ak ústavný súd pri jej predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. Dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej.

Za dôvody zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti treba v zmysle judikatúry (napr. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 211/08, II. ÚS 640/2016) považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer a únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práv, ktorých porušenie sa namieta, vrátane posúdenia, či tieto pochybenia, resp. nedostatky reálne spôsobili alebo mohli spôsobiť sťažovateľovi ujmu na jeho ústavou zaručených právach.

22. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti orgánov verejnej moci vo veciach patriacich do ich právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k orgánom verejnej moci nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu orgán verejnej moci vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09).

Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

23. Ústavný súd poukazuje na relevantnú časť odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, v ktorom sa uvádza:

„Kasačný súd po podrobnom preštudovaní predloženého súdneho spisu a pripojených administratívnych spisov zistil že rozhodovanie o kasačnej sťažnosti je vecou obdobnou, ktorá bola predmetom konania pred kasačným súdom vo veciach sp. zn. 3 Sžrk/5/2017, sp. zn. 10Sžrk/8/2017, sp. zn. 3Sžrk/2/2018, sp. zn. 4Sžrk/3/2018, sp. zn. 6Sžrk/3/2018 a sp. zn. 6Sžrk/4/2018, sp. zn. 2Sžrk/6/2018. Vo vyššie uvedených veciach bol

sťažovateľom rovnaký subjekt - žalobkyňa - spoločnosť Poľnohospodárska Pôda s.r.o... preto kasačný súd vo svojom odôvodnení rozhodnutia len poukazuje na svoje skoršie rozhodnutia, s ktorými sa plne stotožňuje a konštatuje, že argumentácia žalobkyne v podanej kasačnej sťažnosti nie je spôsobilá vyvrátiť dôvody, na základe ktorých správny súd zamietol jej žalobu.

Na doplnenie kasačný súd poukazuje aj na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 54/2018 podľa ktorých zmluvná voľnosť vlastníkov pozemkov, ku ktorým sa viaže zákonné predkupné právo štátu (ustanovenie § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z.z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), je obmedzená priamo zo zákona, a teda vlastníci dotknutých pozemkov sú povinní v prípade ich zamýšľaného predaja tieto prednostne ponúknuť na kúpu štátu. Neprihliadnutie katastrálneho úradu v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva z kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností na existenciu inštitútu zákonného predkupného práva štátu, ktoré obmedzuje zmluvnú voľnosť povinného subjektu, je v rozpore s účelom a cieľmi zákona č. 175/1999 Z.z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a porušením zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, a to i vtedy, ak predkupné právo štátu vzniklo *ex lege* až po uzavretí kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom konania o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. “

24. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka sa naň obrátila so skutkovo a s právne identickými ústavnými sťažnosťami, o ktorých už rozhodol uzneseniami sp. zn. IV. ÚS 622/2018 zo 16. novembra 2018, sp. zn. I. ÚS 2/2019 z 9. januára 2019, sp. zn. I. ÚS 26/2019 zo 16. januára 2019, sp. zn. III. ÚS 51/2019 z 5. februára 2019, sp. zn. I. ÚS 125/2019 z 3. apríla 2019, sp. zn. I. ÚS 178/2019 z 30. apríla 2019, sp. zn. II. ÚS 135/2019 z 13. júna 2019, sp. zn. I. ÚS 395/2019 z 26. septembra 2019, sp. zn. II. ÚS 200/2020 z 12. mája 2020, sp. zn. IV. ÚS 223/2020

z 26. mája 2020 a sp. zn. III. ÚS 330/2020 z 19. augusta 2020 tak, že ich odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

25. Aj preskúmaním napadnutého rozsudku ústavný súd zistil, že najvyšší súd pri rozhodovaní o kasačnej sťažnosti sťažovateľky postupoval v medziach svojej právomoci, pričom sa vzhľadom na predmet posudzovaného konania nedopustil takého výkladu a aplikácie príslušnej zákonnej právnej úpravy, ktorými by poprel jej účel a význam. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nemožno označiť za arbitrárny v tom smere, že by záver ním formulovaný bol zjavne nelogický s ohľadom na zistený skutkový stav, ústavne neudržateľný alebo že by nereflektoval ťažiskové skutočnosti dôležité pre riadne zistenie stavu veci a rozhodnutie o kasačnej sťažnosti sťažovateľky. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa závery napadnutého rozsudku najvyššieho súdu spochybňovali, pretože sú dostatočne a presvedčivo odôvodnené.

26. Vychádzajúc z § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky bez potreby podrobnejšieho odôvodňovania svojich právnych záverov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

27. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu